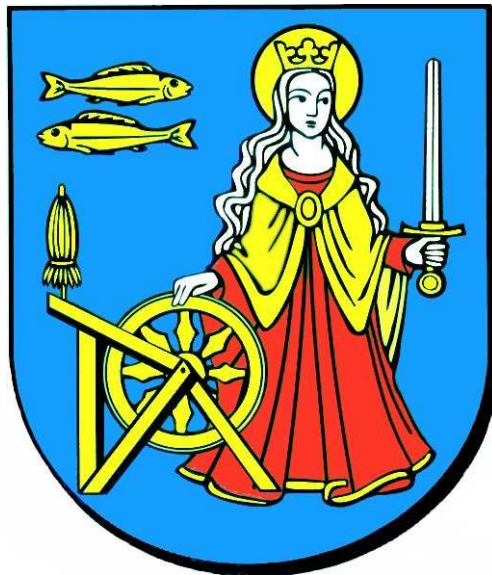

PLAN ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI RUDZICA GMINA SIEKIERCZYN

Remont połączony z modernizacją
świetlicy wiejskiej w Rudzicy

Siekierzyn, styczeń 2005 r.

Rysunek 1. Mapa gminy Siekierczyn.

Źródło: Urząd Gminy Siekierczyn

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	4
2. OPIS STANU ISTNIEJĄCEGO I WYBRANYCH KIERUNKÓW ROZWOJU WSI	6
Krótka charakterystyka wsi.....	6
Podłoże historyczne	6
Położenie geograficzne.	6
Klimat	6
Świat roślin i zwierząt.....	7
Ludność.....	7
Zabudowa wsi	9
Działalność gospodarcza.....	9
Sieć komunikacyjna	10
Infrastruktura techniczna wsi	11
Infrastruktura społeczna.....	12
Aktywność społeczna.....	12
Inwentaryzacja istniejących zasobów służąca ujęciu stanu rzeczywistego	12
Ocena mocnych i słabych stron wsi.....	16
Wizja rozwoju wsi	18
Kierunki rozwoju wsi.....	18
3. OPIS PROJEKTU REALIZACYJNEGO	20
Charakterystyka remontowanego obiektu.....	20
Zakres przewidzianych robót remontowo-budowlanych	21
Koszt realizacji przedsięwzięcia.....	21
Harmonogram realizacji projektu	21
4. CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNEGO.	22
Cel oddziaływania: rozwój tożsamości społeczności wiejskiej.....	22
Rezultaty – Cele pośrednie.....	23

1. WPROWADZENIE

Zmiany zachodzące zarówno w obszarze światopoglądu, gospodarki, jak i technologii implikują konieczność strategicznego zarządzania wsią, opartego na realizacji przemysłanych zadań (prowadzących w efekcie do osiągnięcia pewnej z góry określonej wizji wsi), nie zaś na działaniu doraźnym. Do takich zadań zaliczyć należy tworzenie programów odnowy wsi.

Głównym celem takich programów jest poprawa warunków życia na wsi oraz poprawa ogólnego wizerunku wsi. W związku z tym szczególnie ważne staje się przygotowanie społeczności wiejskich do zmian koniecznych na wsi.

Odnowa wsi zakłada aktywny udział społeczności lokalnej w kształtowaniu wizerunku wsi oraz w budowie planów strategicznych miejscowości. Jest to widoczne w tym, że coraz częściej sołectwa samodzielnie określają cele, do których będą dążyć. Ma to pozytywny wpływ na tworzenie współpracy z samorządami i instytucjami działającymi na rzecz wsi i rolnictwa.

Włączenie mieszkańców wsi w rozbudowę ich miejscowości, w partycypację w tworzeniu planów przekształceń ma również na celu aktywizację społeczności lokalnej, zwiększenia poczucia tożsamości oraz internalizacji celów.

Odnowa wsi wywołuje osobiste zaangażowanie mieszkańców, wypływające z odpowiedzialności za własną przyszłość, daje możliwość samorealizacji, uaktywnia bowiem podstawowy zasób jakim dysponuje społeczeństwo tj. zaangażowanie ludzi. Mobilizuje siły i zasoby własne, wykorzystuje posiadane atuty i szanse jakie znajdują się w otoczeniu.

Wielorakość i komplementarność przedsięwzięć odnowy wsi podejmowanych przez społeczności wiejskie zapewnia warunki do zmiany funkcji wsi. Jednocześnie zostaje zachowana tożsamość wsi, jej krajobraz i kulturowa odrębność oraz wartości duchowe i materialne, w szczególności poczucie współodpowiedzialności i wspólnoty.

Niniejszy dokument jest Załącznikiem nr 1 do Wniosku o dofinansowanie projektu pod nazwą: „Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w Rudzicy” składanego przez Gminę Siekierczyn w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”, priorytet: *Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich*, działanie: *Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego*.

Plan został przygotowany w oparciu o Instrukcję przygotowania A01bp, która stanowi integralną część wniosku o dofinansowanie.

Opracowanie jest rezultatem umowy zawartej między Urzędem Gminy Siekierczyn a firmą ACQUIS Consulting z siedzibą we Wrocławiu.

Praca dzieli się na dwie części: opis stanu istniejącego i wybranych kierunków rozwoju wsi oraz krótką charakterystykę inwestycji planowanej.

„Plan rozwoju miejscowości Rudzica” jest spójny z „Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Siekierczyn na lata 2004-2006 oraz 2007-2014” (zatwierdzonego uchwałą nr XXII/138/04 Rady Gminy Siekierczyn z dnia 28 września 2004 r.). Jest to też podstawowy dokument stanowiący bazę opracowania. Pozostałe źródła pierwszej

części pracy to: materiały Urzędu Gminy Siekierczyn, książka autorstwa wójta gminy, magistrza Janusza Niekrasza: „Gmina Siekierczyn i jej infrastrukturalne zagospodarowanie w perspektywie 2010 roku” wydana we wrześniu 2002 r., „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”, „Plan zagospodarowania przestrzennego Rudnicy”.

Druga część, poświęcona bezpośrednio projektowi inwestycyjnemu modernizacji świetlicy wiejskiej w Rudzicy została opracowana na podstawie kosztorysu inwestorskiego oraz ustaleń z Urzędem Gminy Siekierczyn.

2. OPIS STANU ISTNIEJĄCEGO I WYBRANYCH KIERUNKÓW ROZWOJU WSI

Krótką charakterystyka wsi

Podłoże historyczne

Rudzica (Pfaffendorf, tzn. Księżowska Wieś, stąd powojenna nazwa Księżyny) była przez stulecia wsią klasztorną. W 1386 r. kupił ją od rycerskiego rodu von Sor Zakon Magdalenek z Lubania. Po reformacji, w czasie której prawie cała ludność ziemi lubańskiej przeszła na luteranizm, wieś stała się centrum życia katolickiego w zachodniej części powiatu lubańskiego. Jeden z osiemnastowiecznych proboszczów rudzickich – Jakub Wolsky von Barenstamm został dziekanem budziszyńskim – głową kościoła katolickiego na Łużycach.

Położenie geograficzne.

Rudzica jest najdalej wysuniętym na zachód sołectwem gminy Siekierczyn, leżącej w zachodniej części powiatu lubańskiego, będącego zachodnią częścią województwa dolnośląskiego. Rudzica obejmuje obszar 778 ha i graniczy:

- ✓ od wschodu z sołectwem Siekierczyn,
- ✓ od północy z gminą Zgorzelec,
- ✓ od zachodu z gminą Sulików,
- ✓ od południa z gminą Platerówka.

Rudzica leży w terenie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej po jej lewej stronie. Linia demarkacyjną jest pasmo wzniesień przebiegające południkowo między Rudzicą a Siekierczynem. Zabudowę Rudzicy wyznacza ciek wodny o nazwie Lipniak (3,1 km) będący lewobrzeżnym dopływem potoku Lipa wpadającego do potoku Czerwona Woda będącego lewobrzeżnym dopływem Nysy Łużyckiej

Klimat

Sołectwo leży w obszarze oddziaływania klimatu oceanicznego umiarkowanie chłodnego i wilgotnego. Średnia roczna temperatura wynosi 7÷8°C. Okres wegetacyjny (przy temperaturze ponad 5°C i średniej 14°C) zaczyna się w drugiej połowie marca i trwa około 31 tygodni. Najniższą temperaturą powietrza charakteryzuje się zwykle styczeń, najwyższą – lipiec. Opady wynoszą 600÷700 mm w ciągu roku.

Tabela 1. Długość trwania okresów klimatycznych

Okres	Długość trwania
termiczne lato	90 dni
dojrzewanie letnie	161 dni
wegetacja	220 dni

Źródło: ACQUIS Consulting na podstawie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”

Świat roślin i zwierząt

Na terenie Rudzicy występują nieliczne fragmenty borów mieszanych, w których rosną sosny, świerki, dęby, brzozy, osiki, rzadko lipy drobnolistne, buki, graby, jawory. W tej mozaice spotkać można: lasy brzozowe z domieszką dębu jarzębiny i leszczyny. W runie występują jastrzębce, borówki, wawrzynek wilczełyko, bluszcz pospolity, konwalia majowa, kopytnik pospolity, porzeczka czarna. Krajobraz Rudzicy nie jest monotony, głównie dzięki licznym śródpolnym zagajnikom, nadrzecznym zaroślom i zadrzewieniom przydrożnym.

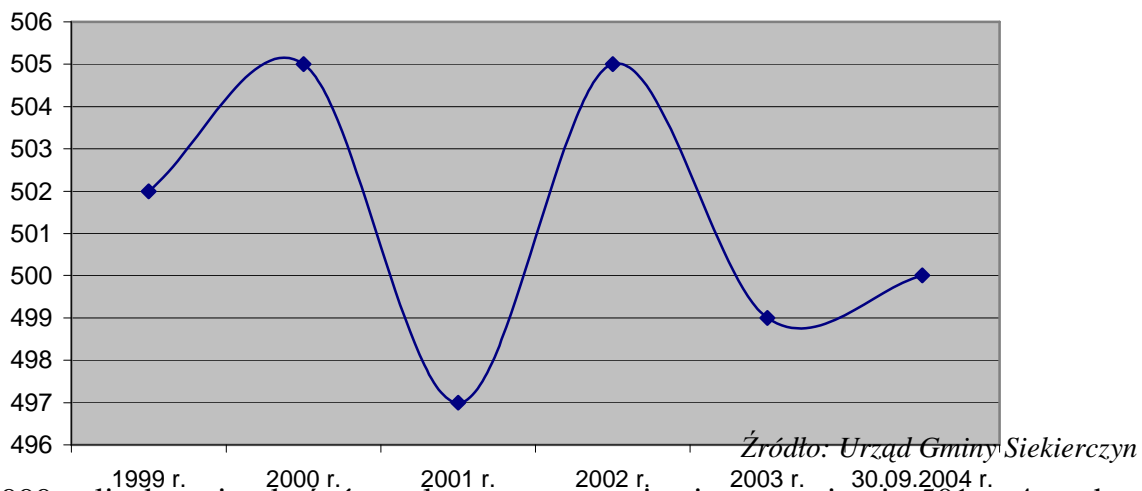
Spośród ssaków w lasach można spotkać przede wszystkim: sarny, lisy, tchórze, kuny, wiewiórki, zające i jeże. Wyjątkowo dużo jest nornic, darniówek i myszy. Zaobserwowano tu 6 gatunków nietoperzy. Z ptaków obserwuje się: myszołowy, jastrzębie, bażanty i kuropatwy.

Płazy i gady reprezentowane są przez: traszkę (zwyčajną, grzebieniastą i górską), kumaka nizinnego, ropuchę szarą, rzekotkę drzewną, żabę (trawną, moczarową, wodną i jeziorową), jaszczurkę żyworódkę, zaskrońca zwyczajnego, padalca i żmiję.

Ludność

Rudzica zarówno pod względem wielkości powierzchni, jak i liczby mieszkańców jest trzecim sołectwem w gminie – zajmuje 15,7% ogółu powierzchni gminy i zamieszkuje ją 11% mieszkańców gminy.

Rysunek 2. Liczba ludności w Rudzicy w okresie od 1999 r. do 30.09.2004 r.

Od 1999 r. liczba mieszkańców sołectwa utrzymuje się na poziomie 501 ± 4 osoby. We wrześniu 2004r. na terenie sołectwa mieszkało 500 osób. Społeczność lokalną tworzą w równej mierze mężczyźni jak i kobiety. W ciągu ostatnich 5 lat współczynnik feminizacji utrzymywał się na poziomie 100. W latach 2000-2001 oraz 2003 odnotowano niewielką nadwyżkę mężczyzn ponad liczbę kobiet.

Tabela 2. Struktura wsi pod względem podziału płci

Rok	Ogółem	Kobiety		Mężczyźni		Współczynnik feminizacji
		Liczba	Struktura %	Liczba	Struktura %	
1999	502	251	50,00%	251	50,00%	100,0
2000	505	252	49,90%	253	50,10%	99,6
2001	497	246	49,50%	251	50,50%	98,0
2002	505	256	50,69%	249	49,31%	102,8
2003	499	249	49,90%	250	50,10%	99,6
30.09.2004	500	250	50,00%	250	50,00%	100,0

Źródło: ACQUIS Consulting na podstawie danych UG Siekierczyn

Przeciętne gospodarstwo domowe z terenu sołectwa liczy 3 osoby (ogółem w Rudzicy odnotowano 172 gospodarstwa domowe).

Prawie 16% mieszkańców sołectwa (79 osób) jest w wieku powyżej 60 roku życia. Wskaźnik ten kształtuje się powyżej średniego dla całej gminy (14,7%), co oznacza, że na terenie Rudzicy mieszka więcej ludzi starszych niż przeciętnie w gminie. Taka przewaga ludzi w starszym wieku powoduje mniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (24% wobec 23,1% dla gminy ogółem) i produkcyjnym (60,2% przy 62,2% dla gminy) w strukturze wieku społeczeństwa sołectwa.

Tabela 3. Rozkład osób w wieku przedprodukcyjnym

Wiek	Gmina		Rudzica	
	liczba	struktura	liczba	struktura
0-2	111	10,5%	12	10,00%
3-6	204	19,4%	22	18,3%
7-12	393	37,3%	38	31,7%
13-15	189	17,9%	27	22,5%
16-17	157	14,9%	21	17,5%
RAZEM	1054	100,0%	120	100,0%

Źródło: ACQUIS Consulting na podstawie danych UG Siekierczyn

Również rozkład osób w wieku przedprodukcyjnym kształtuje się nietypowo dla sołectwa. Odsetek dzieci w wieku poniżej 13 roku życia jest niższy w sołectwie niż w gminie ogółem (60% wobec 67%), wynika to z niskiego przyrostu naturalnego w Rudzicy – z niskiej liczby narodzin, co z kolei jest m. in. bezpośrednim skutkiem wysokiego odsetka ludzi starszych.

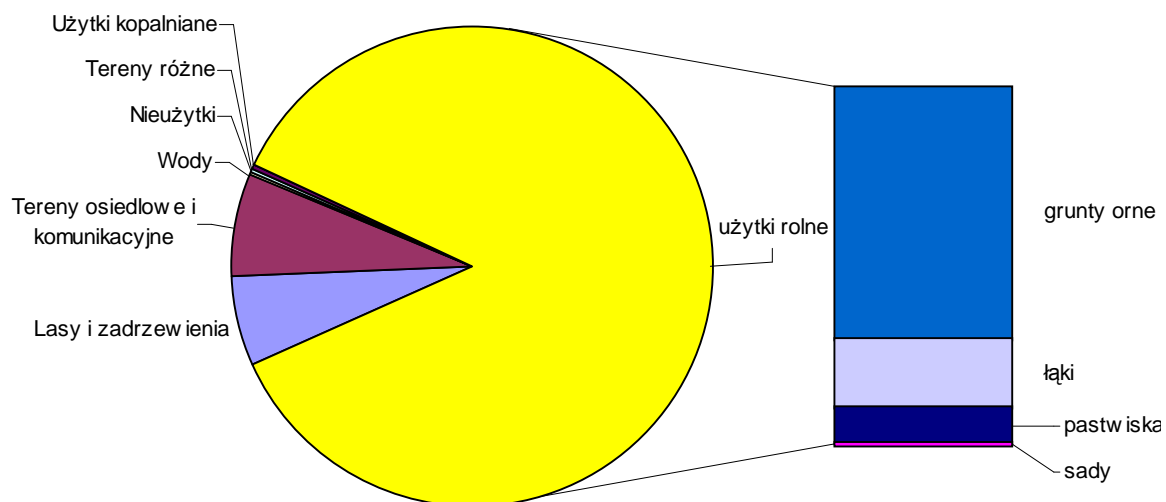
Zabudowa wsi

Wieś ma charakter łańcuchowy, ulicowy (bez nazw ulic). Za szeregiem gospodarstw rozciągają się łąny uprawowe. Zabudowa jest typowa dla regionalnej zabudowy łużyckiej. Stanowią ją dwukondygnacyjne, jednorodzinne budynki mieszkalne położone w pobliżu dróg komunikacyjnych. We wsi znajduje się 145 mieszkań, w tym 13 mieszkań pustych. Średnio jedno mieszkanie zamieszkują 4 osoby. W głębi terenu przydrożnego znajduje się zabudowa indywidualnych gospodarstw rolnych. Zabudowania zagrodowe są murowane, kryte dachówką. Większość budynków jest połączona z częścią inwentarską. Budynek mieszkalny wraz z budynkami inwentarskimi okala podwórze w formie prostokątnej.

Działalność gospodarcza

Sołectwo ma charakter typowo rolniczy. Obszar w ponad 85% zajmowany jest przez użytki rolne. W 6% pokryty jest lasami i zadrzewieniami. Tereny osiedlowe i komunikacyjne stanowią prawie 7% powierzchni sołectwa. W Rudzicy funkcjonuje 75 gospodarstw rolnych, 80% z nich ma powierzchnię nie większą niż 5 ha. Zaledwie 3 gospodarstwa mają powierzchnię ponad 15 ha.

Rysunek 2. Struktura użytkowania gruntów w sołectwie Rudzica (wrzesień 2004)

Źródło: ACQUIS Consulting na podstawie danych UG Siekierczyn

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4. Struktura użytkowania gruntów w sołectwie Rudzica (wrzesień 2004 r.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Struktura %
OGÓŁEM	776,6	100,00%
Użytki rolne	668,6	86,09%
<i>grunty orne</i>	471,0	60,65%
<i>Łąki</i>	127,9	16,47%
<i>Pastwiska</i>	66,7	8,59%
<i>Sady</i>	3,0	0,39%
Lasy i zadrzewienia	47,8	6,16%
Tereny osiedlowe i komunikacyjne	53,3	6,86%
Wody	3,2	0,41%
Nieuzytki	1,3	0,17%
Tereny różne	2,0	0,26%
Użytki kopalniane	0,4	0,05%

Źródło: UG Siekierzyn

Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie ewidencji działalności gospodarczej na terenie sołectwa jest niewielka i kształtuje się od dłuższego czasu na poziomie 8 podmiotów (± 1). Są to jedno lub dwuosobowe podmioty świadczące usługi handlowo bytowe.

Sieć komunikacyjna

Rudzica jest małą miejscowością (oddaloną od centrum gminy o 6 km) z dobrze rozwiniętą siecią komunikacyjną. Przez wieś przechodzą dwie drogi powiatowe (Nr 2398D z Gozdanina przez Rudzicę do Mikułowej oraz NR 2452D z Siekierzyna przez Rudzicę do drogi Nr 2398D) i dwie drogi gminne (Nr 109641D z Siekierzyna Górnego do Rudzicy oraz Nr 109642D z Rudzicy przez Rudzicę Kolonię do Rudzicy). Swobodę komunikacyjną zapewniają ponadto drogi wewnętrzne o charakterze rolniczym i dojazdowym. Miasta położone najbliżej sołectwa to: Lubań (11 km) oraz Zgorzelec (12 km)

Komunikację zbiorową obsługują: PKS Oddział w Lubaniu i Zgorzelcu oraz przewozy prywatne *busy*. Miejscowość ma bezpośrednie autobusowe połączenie ze Zgorzelcem i Lubaniem.

Rudzicę przecina niebieski szlak turystyczny prowadzący z Zawidowa do Siekierzyna, Lubania i Gryfowa Śląskiego.

Infrastruktura techniczna wsi

Mieszkańcy Rudzicy korzystają z wodociągowej sieci rozdzielczej długości 10 404 mb obejmującej 130 przyłączy. Wieś zaopatrywana jest w wodę z ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w Siekierczynie. Woda dostarczana jest z wybudowanej w Siekierczynie stacji pomp i uzdatniania wody.

Wodociągi użytkowane są przez około 70% mieszkańców Rudzicy – 350 osób. Pozostali mieszkańcy mimo sieci wodociągowej podłączonej do posesji korzystają z tradycyjnych ujęć studniowych. Obecnie wieś nie dysponuje kanalizacją.

Co 150 m zainstalowane są hydranty, co znacznie podnosi skuteczność działania służb przeciwpożarowych.

Wieś ma oświetlenie uliczne obejmujące 33 punkty świetlne wzdłuż dróg: powiatowej Nr 2398D i gminnej Nr 109641D.

Przez teren Rudzicy przechodzi 6 linii sieci wysokich napięć ze stacji rozdzielczej Jeleniogórskiej Energetyki Wysokich i Najwyższych Napięć w Mikułowej w tym: linia jednotorowa 400 KV, trzy linie dwutorowe 220 KV i dwie rozdzielcze 110 KV. Obiekty te są trwałymi elementami krajobrazu Rudzicy. Umożliwiają wyprowadzenie mocy elektrycznej z Elektrowni Turów oraz tranzyt tej mocy do stacji elektroenergetycznych, z których poprzez sieć dystrybucyjną przesyłana jest energia elektryczna do odbiorców bytowo-komunalnych i przemysłowych w kraju.

Usługi w zakresie wywozu nieczystości z terenu Rudzicy świadczy Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lubaniu. Odpady te gromadzone są w Łużyckim Centrum Utylizacji Odpadów Komunalnych w Lubaniu, w budowie którego partycypowała finansowo również gmina Siekierzyn. Usługami wywozu odpadów komunalnych objęto 101 gospodarstw domowych, co stanowi 58,7 % ogółu. Pozostali mieszkańcy muszą również dostosować się do obowiązku gromadzenia odpadów by eliminować powstawanie najmniejszych ogniw dzikich wysypisk.

W Rudzicy brak jest pojemników do selektywnej zbiórki odpadów.

Rudzica ma bardzo dobrze rozwiniętą sieć telefoniczną, z której mogą korzystać wszyscy mieszkańcy. Na ogólną liczbę 172 gospodarstw domowych telefon stacjonarny posiadają 103 rodziny.

Technika grzewcza stosowana w Rudzicy jest nieekologiczna. Główne źródła energii cieplnej to drewno i węgiel, w tym często brunatny negatywnie wpływający na środowisko.

W ostatnich latach spadł udział wykorzystania łąk i pastwisk na cele hodowlane. Wiele takich terenów w Rudzicy porastają obecnie niewykoszone przekwitłe trawy. Jest to element ujmujący krajobrazowi estetyki oraz stwarzający znaczne zagrożenie pożarowe.

Tylko niektóre obejścia gospodarcze są wyposażone w ogrody kwiatowe z krzewami ozdobnymi. W tych miejscach zadbana zieleń tworzy oazę ciszy, miejsce odpoczynku, co pozytywnie wpływa na wizerunek wsi.

Infrastruktura społeczna

Do 1999 r. w Rudzicy funkcjonowała Filia Szkoły Podstawowej w Siekierczynie, w której pobierali naukę uczniowie klas I – III oraz dzieci przedszkolne w ramach klasy „0”. Reforma oświatowa wymusiła konieczność likwidacji tej szkoły, a dzieci uczęszczające do niej objęto dowozem autobusowym do Gminnej Szkoły Podstawowej w Siekierczynie. Do szkoły w Siekierczynie dowożone są również dzieci klas IV, V, VI, a do Gminnego Gimnazjum w Zarębie młodzież gimnazjalna. W budynku byłej Filii Szkoły Podstawowej utworzono świetlicę opiekuńczo-wychowawczą, w której są prowadzone popołudniowe zajęcia pozaszkolne. Funkcjonuje też mała podręczna biblioteka oraz sala tenisa stołowego, a przed szkołą boisko do piłki siatkowej. Obiekt wymaga renowacji.

W centralnej części wsi znajduje się boisko wiejskie z niepełnowymiarową płytą do gry w piłkę nożną i wydzielonym miejscem do ćwiczeń gry w koszykówkę. Korzystają z niego w bardzo dużym stopniu zarówno dzieci i młodzież szkolna, jak też dorośli i członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej do ćwiczeń strażackich. Jest to miejsce letnich festynów i spotkań mieszkańców Rudzicy. Obiekt wymaga doinwestowania poprzez budowę szatni dla sportowców, zaplecza socjalno-sanitarnego i oświetlenia terenu.

Niemalą rolę w kształtowaniu kultury w Rudzicy odgrywa świetlica wiejska – często też nazywana domem kultury. Odbывают się tam spotkania okolicznościowe i zebrania mieszkańców wsi, organizowane są wesela i zabawy taneczne. Jest to miejsce spotkań młodzieży wiejskiej i organizacji społecznych. Obiekt jest czynny okazjonalnie. Jest wysoce funkcjonalny – wyposażony jest w dużą salę widowiskową oraz zaplecze sanitarno-kuchenne. Przyległy do budynku teren stwarza duże możliwości zagospodarowania. Świetlica wymaga gruntownej modernizacji zarówno pod względem jej wnętrza, jak i części zewnętrznej, w tym – najbliższego otoczenia.

W Rudzicy brak jest gabinetu lekarza ogólnego. Świadczenia zdrowotne na rzecz mieszkańców Rudzicy wykonuje Praktyka Lekarza Rodzinnego w Siekierczynie. Identyfikacja jest w zakresie stomatologii.

Aktywność społeczna

Na terenie Rudzicy działalność społeczną prowadzą:

- ✓ Rada Sołecka z Sołtysem,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna,
- ✓ Rada Parafialna,
- ✓ Stowarzyszenie Ekologiczne Rozwoju Wsi Rudzica (obecnie zawieszona).

Inwentaryzacja istniejących zasobów służąca ujęciu stanu rzeczywistego

Liczba mieszkańców ogółem	500
Liczba gospodarstw domowych	172
Średnia liczba osób w gospodarstwie domowym	2,9
Liczba mieszkań ogółem	145

	mieszkań pustych 13)
(w tym :	
Średnia liczba gospodarstw domowych przypadających na jedno mieszkanie	1,2
Średnia liczba osób przypadających na jedno mieszkanie	3,4
Liczba mieszkańców korzystających z wodociągów	350

W Rudzicy zlokalizowane są:

- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna,
- ✓ świetlica wiejska – dom kultury,
- ✓ boisko wiejskie,
- ✓ świetlica opiekuńczo – wychowawcza w byłej szkole podstawowej,
- ✓ dwa sklepy spożywczo – drogeryjne.

Na terenie sołectwa odnotowano kilka obiektów o szczególnych wartościach kulturowych. Można do nich zaliczyć:

- ✓ kościół parafialny pod wezwaniem św. Katarzyny Aleksandryjskiej wraz z terenem przykościelnym (wpisany do rejestru zabytków pod pozycją 942 z 11.09.1961r.). Kościół powstał w 1569 r. na miejscu starszego, a następnie – w latach 1572-1574 został przebudowany. Wnętrze kościoła nosi charakter późnego baroku. Na wieży wisi dzwon odlany w 1579 r. W okalającym murze znajdują się trzy wotywny kaplice oraz barokowe, klasycystyczne i neogotyckie epitafia z XVII-XIX wieku,
- ✓ plebanię (przylegająca do kościoła) wybudowaną w 1849 r.,
- ✓ budynek byłej szkoły pierwotnie należącej do Zakonu Magdalenek z Lubania,
- ✓ przykościelny cmentarz ewangelicko-katolicki (XIV w.),
- ✓ cmentarz ewangelicki (XIX w.),
- ✓ krzyż pokutny (XIV-XVI w.) o rzadko spotykanym kształcie krzyża maltańskiego znajdujący się w pobliżu świątyni,
- ✓ liczne krzyże i kapliczki charakterystyczne dla miejscowości zamieszkałych przez katolików.

Na terenie wsi zlokalizowano 65 obiektów zaewidencjonowanych w spisie konserwatorskim prowadzonym przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony zabytków.

Tabela 5 Obiekty zaewidencjonowane w spisie konserwatorskim - Rudzica

Lp.	obiekt, adres	wiek
1	2	3
1.	Cmentarz dawniej ewangelicki obecnie katolicki przykościelny	XIV w.
2.	Cmentarz ewangelicki	XIX w.
3.	Kapliczka I w murze cmentarnym przykościelnym	
4.	Kapliczka II w murze cmentarnym przykościelnym	
5.	Dom mieszkalny nr 3	mur., 4 ćw. XIX w.
6.	Dom mieszkalny nr 17	mur./szach., koń. XIX w.
7.	Dom mieszkalny nr 19	mur., pocz. XX w.
8.	Dom mieszkalny nr 20	mur., 1 ćw. XX w.
9.	Dom mieszkalny nr 16 (w ruinie)	mur./szach., pocz. XIX w.
10.	Dom mieszkalny nr 22	mur., 1852 r.
11.	Dom mieszkalny nr 23	mur./szach., koń. XIX w.
12.	Dom mieszkalny nr 30 i zagroda	mur./szach., poł. XIX w.
13.	Dom mieszkalny nr 31	mur./szach., poł. XIX w.

Plan rozwoju miejscowości Rudzica
Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w Rudzicy

Lp.	obiekt, adres	wiek
14.	Dom mieszkalny nr 35	mur., poł. XIX w.
15.	Dom mieszkalny nr 36	mur., poł. XIX w.
16.	Dom mieszkalny nr 37 i bud. gosp.	mur., 2 poł. XIX w.
17.	Dom mieszkalny nr 41 (w ruinie)	mur./szach., poł. XIX w.
18.	Dom mieszkalny nr 42	mur./szach., poł. XIX w.
19.	Dom mieszkalny nr 43 i bud. gosp.	mur., 1890 r.
20.	Dom mieszkalny nr 57	mur., pocz. XX w.
21.	Dom mieszkalny nr 61	mur., 2 poł. XIX w.
22.	Stodoła nr 61	mur., 2 poł. XIX w.
23.	Dom mieszkalny nr 62	mur./szach., poł. XIX w.
24.	Dom mieszkalny nr 63	mur./szach., poł. XIX w.
25.	Dom mieszkalny nr 65	mur./szach., 3 ćw. XIX w.
26.	Dom mieszkalno gospodarczy nr 68	mur., 4 ćw. XIX w.
27.	Dom mieszkalny nr 69	mur., 4 ćw. XIX w.
28.	Dom mieszkalny nr 70 i bud. gosp.	mur., koń. XIX w.
29.	Dom mieszkalny nr 72	mur./szach., 4 ćw. XIX w.
30.	Dom mieszkalny nr 75 i bud. gosp.	mur./szach., 1894 r.
31.	Dom mieszkalny nr 77	mur., 1874 r.
32.	Dom mieszkalny nr 78	mur., 3 ćw. XIX w.
33.	Dom mieszkalny nr 79	mur., 2 pół. XIX w.
34.	Dom mieszkalny nr 81	mur./szach., 3 ćw. XIX w.
35.	Dom mieszkalny nr 87	mur./szach., 3 ćw. XIX w.
36.	Dom mieszkalny nr 89a	mur./szach., 3 ćw. XIX w.
37.	Dom mieszkalny nr 88	mur., 4 ćw. XIX w.
38.	Dom mieszkalny nr 96 i bud. gosp.	mur./szach., 3 ćw. XIX w.
39.	Dom mieszkalny nr 97a	mur., 2 poł. XIX w.
40.	Dom mieszkalny nr 97b	Mur./szach., 3 ćw. XIX w.
41.	Dom mieszkalny nr 101 (w ruinie)	Mur./szach., 3 ćw. XIX w.
42.	Dom mieszkalny nr 102	Mur./szach., 4 ćw. XIX w.
43.	Dom mieszkalny nr "I 09	Mur., 3 ćw. XIX w.
44.	Dom mieszkalny nr 111	Mur., 3 ćw. XIX w.
45.	Dom mieszkalny nr 113	Mur./szach., 3 ćw. XIX w.
46.	Dom mieszkalno-gospodarczy nr 117	Mur., 2 poł. XIX w.
47.	Dom mieszkalny nr 119	Mur., poł. XIX w.
48.	Dom mieszkalny nr 123 i bud. gosp.	Mur., poł. XIX w.
49.	Dom mieszkalny nr 124	Mur., poł. XIX w.
50.	Dom mieszkalny nr 126	Mur./szach., poł. XIX w.
51.	Dom mieszkalny nr 127 i bud. gosp.	Mur./szach., poł. XIX w.
52.	Dom mieszkalny nr 129	Mur., 2 poł. XIX w.
53.	Dom mieszkalny nr 131 i bud. gosp.	2 poł. XIX w.
54.	Plebania nr 133	Mur. XVIII/XIX w.
55.	Dom mieszkalny nr 134	Mur., pocz. XX w.
56.	Dawna szkoła obecnie dom mieszkalny nr 135	Mur., pocz. XX w.
57.	Dom mieszkalny nr 143	Mur./szach., II poł. XIX w.
58.	Dom mieszkalny nr 145	Mur./szach., 3 ćw. XIX w.
59.	Dom mieszkalny nr 147	Mur., 4 ćw. XIX w.
60.	Dom mieszkalny nr 150 i bud. gosp.	Mur., 1894 r.
61.	Dom mieszkalny nr 155	Mur., koń. XIX w.
62.	Dom mieszkalny nr 156	Mur., XIX/XX w.

Lp.	obiekt, adres	wiek
63.	Dom mieszkalny nr 169	Mur./szach., 3 ćw. XIX w.
64.	Stodoła nr 169	Mur. XIX/XX w.
65.	Dom mieszkalny nr 170 (w ruinie)	Mur./szach., 3 ćw. XIX w.

Źródło: UG Siekierczyn

Obiekty uznane za pomniki przyrody:

1. Brzoza brodawkowa *Betula verrucosa* Rudzica, dz. 1042 (droga)
2. Lipa drobnolistna *Tilia cordata* Rudzica 89, dz. 18/4
3. Lipa holenderska *Tilia x europea* Rudzica 83, dz. 66/3
4. Jesion wyniosły *Fraxsunus excelsior* Rudzica (przy OSP), dz. 142/1
5. Lipa drobnolistna *Tilia Cordata* Rudzica 37, dz. 243
6. Szpaler drzew – 5 szt., Rudzica, np. bud. 27, dz. 301/3 (droga):
Lipa szerokolistna *Tilia platyphyllos* – 2 szt.
Jesion wyniosły *Fraxsunus excelsior* – 3 szt.
7. Lipa drobnolistna *Tilia cordata* Rudzica 174, dz. 473.
8. Brzoza brodawkowa *Betula verrucosa* Rudzica, dz. 681/1
9. Głóg dwuszyjkowy *Crataegus oxyacantha*, Rudzica, dz. 789 (budynek dawnej szkoły)
10. Kalapra żółtokwiatowa *Calapra ovata*, Rudzica, dz. 789 (budynek dawnej szkoły)
11. Wiąz górski odm. *Ulmus glabra „Camperdownii”* Rudzica, dz. 789 (budynek dawnej szkoły)

W Rudzicy znajduje się punkt widokowy zlokalizowany na drodze powiatowej z Rudzicy do Gozdanina, 50 m za tablicą „Rudzica”. Rozciąga się z niego widok na maszt radiowo-telewizyjnego ośrodka nadawczego w Nowej Karczmie, kościół i zachodnią część Rudzicy oraz na Czubatkę – stożek powulkaniczny we Włosieniu.

Ocena mocnych i słabych stron wsi

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<i>ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - brak przedsiębiorstw uciążliwych dla środowiska, - woda dobrej jakości, - zorganizowany wywóz odpadów komunalnych, - zróżnicowany krajobraz, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak ochrony prawnej w formie użytków ekologicznych terenów cennych przyrodniczo, - słaba troska o zielen i dobry wizerunek krajobrazu, - brak selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, - duża emisja w okresie grzewczym zanieczyszczeń z domowych kotłowni bazujących na paliwach tradycyjnych, - oddziaływanie linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia na środowisko i na zagospodarowanie przestrzenne;
<i>ROLNICTWO</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - zróżnicowany krajobraz, brak upraw monokulturowych, - duże doświadczenie rolników, - niski koszt zatrudnienia - duży potencjał elastyczności (zmienności upraw) 	<ul style="list-style-type: none"> - rozdrobnienie indywidualnych gospodarstw rolnych, - niskie wyposażenie w sprzęt rolniczy i środki produkcji nastawione na wielokierunkowy naturalny tryb gospodarowania, - brak jednostek obsługi mechanicznej i zaopatrzeniowej w środki produkcji, - brak punktów zbytu płodów rolnych - słaba kondycja gospodarstw rolnych;
<i>INFRASTRUKTURA TECHNICZNA</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - pełne zwodociągowanie wsi, - nowoczesna sieć telefoniczna w całej wsi; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak kanalizacji, - brak sieci gazowej, - niedostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych, - niski stopień korzystania z Internetu;
<i>INFRASTRUKTURA DROGOWA</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - dwie drogi powiatowe oraz dwie drogi gminne, - drogi gminne dobrej jakości; 	<ul style="list-style-type: none"> - niszcząca infrastruktura drogowa, - brak chodników, - niska siła natężenia oświetlenia drogowego, - wysokie koszty oświetlenia i utrzymania dróg, - brak rozbudowanej sieci połączeń komunikacyjnych (PKS, busy);
<i>TURYSTYKA</i>	

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zabytki: kościół, cmentarz, krzyże pokutne, - niebieski szlak turystyczny przechodzący przez Rudzicę, - punkt widokowy, - zróżnicowanie ukształtowania terenu; - mała odległość do miejscowości turystycznych w Karkonoszach i Zalewu Leśniańsko-Złotnickiego i granicy polskiej i czeskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak miejsc noclegowych i gastronomicznych, - brak zorganizowanych pól namiotowych, - małe zainteresowanie Rudzicą ze strony turystów, - nieaktualny rejestr zabytków, - brak ustanowionych stref ochrony konserwatorskiej;
<i>O ŚWIATA, KULTURA, SPORT I OCHRONA ZDROWIA</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - świetlica wiejska w centrum sołectwa, - boiska sportowe ogólnodostępne, - świetlica terapeutyczna z małą biblioteką w byłej szkole podstawowej; 	<ul style="list-style-type: none"> - spadający poziom czytelnictwa, - konieczność dowozu dzieci do szkół wynajętymi autobusami, - konieczność modernizacji boiska, - niskie możliwości rozwoju nowych dyscyplin sportowych, - zły stan świetlicy wiejskiej, - brak gabinetu lekarza ogólnego i dentysty,
<i>SPOŁECZEŃSTWO I GOSPODARKA</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - duża liczba osób w wieku produkcyjnym, - silne wsparcie gminy wobec potrzebujących przez GOPS, - duże zaangażowanie społeczności lokalnej w działalność na rzecz wsi, - prężnie działająca Ochotnicza Straż Pożarna; 	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba miejsc pracy, - niedofinansowanie Ochotniczej Straży Pożarnej, - rozdrobnienie podmiotów gospodarczych, - malejąca liczba podmiotów gospodarczych, - starzenie się społeczeństwa, - mała liczba urodzin, - ujemny przyrost naturalny, - spadające zatrudnienie na terenie gminy, - ubożenie społeczeństwa

Wizja rozwoju wsi

Strategicznym celem, jaki stawia przed sobą gmina jest **uzyskanie takiej struktury rozwoju społeczno-gospodarczego, która w harmonijny, zrównoważony sposób wykorzysta walory przyrodnicze i kulturowe gminy oraz jej zasoby dla poprawy życia mieszkańców.**

Wizja rozwoju Rudzicy zakłada takie rozwiązania, które w najlepszy sposób prowadzić będą do podniesienia standardu życia mieszkańców miejscowości. Ma ona również na celu dbałość o aspekty tożsamości jej mieszkańców. Tożsamość ta jest wspierana głównie poprzez wskrzeszanie, pielęgnację, zachowanie najcenniejszych walorów wsi – jej tradycji, kultury, historii.

Istotnym elementem wizji jest integracja społeczności i zrozumienie szansy rozwoju we współdziałaniu, co spowoduje rozwój gospodarczy sołectwa, rozwój przedsiębiorczości oraz wzrost estetyki miejscowości. Kluczowym założeniem jest tworzenie nowych miejsc pracy – zwłaszcza w sektorze turystyki, agroturystyki, wzbudzenie zainteresowania Rudzicą mieszkańców Lubania Zgorzelca, Bogatyni oraz turystów z Niemiec i Czech. Wymaga to poprawy stanu środowiska naturalnego, co w rezultacie przyniesie wzrost dochodów gminy.

Kierunki rozwoju wsi

Oszacowano, że prawidłowa realizacja poniższych zadań będzie stanowiła punkt wyjścia dla dalszego rozwoju sołectwa w kierunku osiągnięcia stanu zakładanego jako idealny (wizja wsi). Za najważniejsze przedsięwzięcia uznano:

- A. **Budowę kanalizacji sanitarnej.** Zadanie to w istotny sposób wpłynie na ochronę gleby i wód oraz poprawi warunki bytowe ludności i atrakcyjność zamieszkiwania na wsi (okres realizacji: lata 2006 – 2009).
- B. **Przebudowę dróg.** Usprawni to komunikację w sołectwie prowadząc do wzrostu bezpieczeństwa ruchu, większej dostępności do lepszych jakościowo dróg, skrócenia czasu przejazdu, zmniejszenia liczby wypadków, wydłużenie żywotności pojazdów. W tym celu zakłada się:
  1. Ułożenie nawierzchni asfaltowej na drodze powiatowej do Siekierzyna i na drogach wewnętrznych dojazdowych i tłuczniowej na drogach rolniczych (okres realizacji 2006 – 2014).
  2. Oświetlenie drogi gminnej nr 109642D Rudzica – Kolonia (okres realizacji: 2008 - 2009).
  3. Oświetlenie dróg wewnętrznych w Rudzicy (okres realizacji 2010-2014).
  4. Budowę chodnika w miejscach o dużym natężeniu ruchu pieszych.(okres realizacji 2010 –2014).
- C. **Modernizację bazy kulturalnej.** Zapewnieni to perspektywę rozwoju społeczności wiejskiej, poprawę funkcjonalności obiektów kulturalnych i zabytkowych oraz rozszerzenie oferty kulturalnej dla turystów i miejscowej ludności. W tym celu zakłada się:

1. Modernizację świetlicy wiejskiej i infrastruktury towarzyszącej – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na PCV, wymiana instalacji sanitarnej i elektrycznej, wymiana podłóg, konserwacja dachu, zagospodarowanie otoczenia (okres realizacji 2005r.).
2. Modernizację boiska wiejskiego – odnowienie płyty boiskowej, budowa szatni i sanitariatów, budowa trybun dla kibiców i oświetlenia (okres realizacji 2007-2008).
3. Modernizację świetlicy opiekuńczo-wychowawczej w budynku byłej szkoły podstawowej (okres realizacji 2008).

D. Ochronę środowiska kulturowego. W tym zakresie należy:

- przeprowadzić renowację wnętrza kościoła – zadanie parafii (okres realizacji 2006-2010),
- przeprowadzić renowację murów ogrodzeniowych kościoła, plebanii i cmentarza przykościelnego – zadanie parafii (okres realizacji 2005-2006).
- zadbać o krzyż pokutny i kapliczki przydrożne (okres realizacji 2005-2010).

E. Ochronę przeciwpożarową. W tym celu konieczne jest unowocześnienie sprzętowe Ochotniczej Straży Pożarnej w Rudzicy poprzez zakup sprzętu gaśniczego oraz zagospodarowanie terenu wokół remizy i wykonanie toru do ćwiczeń (okres realizacji 2005-2012).

3. OPIS PROJEKTU REALIZACYJNEGO

Charakterystyka remontowanego obiektu

- ✓ Budynek wolnostojący, parterowy, częściowo podpiwniczony (piwnica pod sceną), stanowiący zwartą bryłę o kubaturze 1860 m³, powierzchni zabudowy 365,8 m² i powierzchni użytkowej 289,24 m²
- ✓ Budynek został postawiony według technologii tradycyjnej
- ✓ Pokrycie dachowe wielopołaciowe z blachy ocynkowanej na deskowaniu pełnym (na płatwiach drewnianych). Konstrukcję stropodachu stanowią wiązary drewniane wieszakowe oraz ślepa podłoga podwieszona do wiązarów.
- ✓ Budynek posadowiony na działce nr 438 o powierzchni 0,10 ha uzbrojonej w sieć wodociagową, deszczową, sanitarną do zbiornika bezodpływowego i napowietrzne przyłącze energetyczne.
- ✓ Obiekt ogrzewany jest kilka razy w miesiącu z wewnętrznej kotłowni CO za pomocą urządzeń instalacji „przemysłowej”.

Rysunek 3. Świetlica wiejska w Rudzicy

Źródło: UG Siekierczyn

Zakres przewidzianych robót remontowo-budowlanych

- ✓ Prace ogólnobudowlane i wodno-kanalizacyjne,
- ✓ Wymiana stolarki okiennej,
- ✓ Docieplenie stropodachu oraz kompleksowa modernizacja elementów więźby dachowej i pokrycia; wymiana obróbek blacharskich,
- ✓ Prace elewacyjne z termomodernizacją,
- ✓ Prace wykończeniowe wewnątrz budynku; wymiana sanitariatów, drewnianych podłóg; posadzek z płytek terakotowych,
- ✓ Wyposażenie świetlicy,
- ✓ Zagospodarowanie terenu przylegającego do budynku (dosadzenie drzew i krzewów, modernizacja chodników, ogrodzenie posesji),
- ✓ Wymiana instalacji elektrycznej.

Koszt realizacji przedsięwzięcia

- ✓ Wartość netto: **365 238,56 zł**
- ✓ Wysokość podatku VAT (22%): **80 352,48 zł**
- ✓ Wartość brutto: **445 591,04 zł**

Harmonogram realizacji projektu

1. Złożenie wniosku do Sektorowego Programu Operacyjnego – Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006: - lipiec 2005 r.
2. Przeprowadzenie procedury przetargowej: - maj-czerwiec 2006 r.
3. Rozpoczęcie inwestycji: - lipiec 2006 r.
4. Zakończenie inwestycji: - listopad 2006 r.

Uwarunkowania organizacyjne.

Za realizację projektu odpowiada Gmina Siekierzyn, która będzie beneficjentem pomocy. Gmina odpowiedzialna jest za sfinansowanie inwestycji oraz pełni rolę Zamawiającego w rozumieniu ustawy o Prawo Zamówień Publicznych. Inwestycja realizowana będzie w obiekcie, który stanowi własność gminy. Gmina będzie finansować utrzymanie obiektu po realizacji inwestycji.

Obiekt będzie dostępny dla wszystkich mieszkańców gminy i innych chętnych. Szczegółowe warunki korzystania ze Świetlicy określone zostaną w regulaminie obiektu. Jego status jako obiektu kulturalnego utrzymany zostanie przez ponad 5 lat. Gmina nie planuje przekazania go w inny zarząd niż opisany powyżej. Nie planuje również w obiekcie innej funkcji niż publiczna.

4. CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNEGO.

Realizacja projektu związana z remontem połączonej z modernizacją świetlicy wiejskiej w Rudzicy zasięgiem swojego oddziaływania obejmie m.in. następujące grupy odbiorców:

- ♦ mieszkańców miejscowości, a w szczególności młodzież,
- ♦ mieszkańców gminy,
- ♦ turystów oraz inne osoby odwiedzające gminę.

Ważnym elementem służącym rozwojowi lokalnemu oraz poczuciu przynależności do określonej społeczności lokalnej jest wspólne uczestniczenie w życiu kulturalnym i jego współtworzenie. Przygotowanie odpowiednich warunków do spotkań społeczności lokalnej jest kluczowe dla rozwoju tożsamości społecznej. Dzięki realizacji projektu stworzone zostanie kompleksowo wyposażone centrum, w którym spotykać się będą mieszkańcy miejscowości i całej gminy.

Stworzona zostanie możliwość:

- ♦ realizowania własnych zainteresowań osób starszych i młodszych,
- ♦ opieki nad dziećmi w czasie wolnym od nauki,
- ♦ zapobiegania patologiom społecznym.

Dzięki realizacji projektu mieszkańcy będą dysponować odpowiednim miejscem dla organizowania życia społeczności lokalnej zarówno w wymiarze kulturowym jak i edukacyjnym. W obiekcie organizowane będą wydarzenia, w których będą brali udział mieszkańcy całej gminy, a także mieszkańcy innych gmin i turyści goszczący na Ziemi Lubańskiej.

Projekt generować będzie następujące oddziaływania:

Oddziaływanie – Cele główne

<i>Cel oddziaływania: rozwój tożsamości społeczności wiejskiej</i>
Cele główne:
Stworzenie warunków do organizowania życia społeczno-kulturowego miejscowości i gminy
Zapobieganie patologiom społecznym
Zmniejszenie dystansu pomiędzy możliwościami rozwoju młodzieży wiejskiej i miejskiej.
Zwiększenie spójności społecznej gminy
Podniesienie standardu życia mieszkańców obszarów wiejskich
Zaspokojenie potrzeb społecznych kulturalnych mieszkańców

Cele główne będą realizowane poprzez osiąganie celów pośrednich.

Rezultaty – Cele pośrednie

Cele pośrednie:
Wzrost ilości mieszkańców gminy korzystających z obiektów kulturowych
Wzrost ilości imprez i wydarzeń w miejscowości i gminie
Wzrost liczby osób odwiedzających gminę z okazji wydarzeń kulturalnych.
Powstanie nowych sekcji zainteresowań
Prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży

Beneficjentem projektu będzie społeczność lokalna oraz goście odwiedzający gminę. Projekt przyczyni się do wyrównania szans osób żyjących na terenach wiejskich względem mieszkańców miast. Przedsięwzięcie generować będzie dodatnie oddziaływanie względem społeczności lokalnej terenów wiejskich.